

Nr 8.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående ersättning till värnpliktige F. A. Karlsson i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring; given Stockholms slott den 17 januari 1919.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över lantförsvarsärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen medgiva,

att till värnpliktige nr 348 ¹⁸/₁₉₁₃ Frans August Karlsson må — utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den i § 12 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, föreskrivna tid — från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott.

GUSTAF.

E. A. Nilson.

*Utdrag av protokollet över lantförsvarsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott
den 17 januari 1919.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Nilson yttrade härefter:

»Uti §§ 1 och 12 av kungl. förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, stadgas följande:

§ 1.

Inträffar under militärtjänstgöring i fred olycksfall, så att tjänstgörande värnpliktig, volontär vid hären eller någon, som tillhör flottans eller kustartilleriets stammanskap, varder skadad, eller bliver person, som nu nämnts, skadad under tjänstgöring i krig, utgiver staten ersättning enligt de i denna förordning stadgade grunder.

Dylik ersättning utgiver staten jämväl, om sjukdom med därav följande skada yppas under eller efter slutad militärtjänstgöring och tjänstgöringen skäligen kan antagas hava till sjukdomen bidragit.

§ 12.

Göres ej framställning om ersättning i anledning av skada inom två år efter det skadan yppades eller, där fråga är om ersättning i anledning av dödsfall, från det döden inträdde, vare rätten till ersättning förverkad.

Ifrågavarande ersättning utgår från den i § 46 mom. 1 värnpliktslagen omförmälda invalid- och pensionsfond.

Uti en den 20 oktober 1917 dagtecknad skrift anhöll värnpliktige nr 348 ¹⁸/₁₉₁₃ Frans August Karlsson, att han, som under tiden november 1913—maj 1914 vid Smålands artilleriregemente tjänstgjort såsom värnpliktig, måtte komma i åtnjutande av författningsenlig ersättning i anledning av sjukdom, ådragen under nämnda tjänstgöring, eller att, därest han icke enligt gällande föreskrifter kunde anses därtill berättigad, Kungl. Maj:t måtte av nåd tilldela honom sådan ersättning.

Ansökan av
värnpliktige
F. A. Karlsson.

Av handlingarna i ärendet inhämtas följande:

Karlsson, som vid olika tillfällen före värnpliktstjänstgöringen, senast under våren 1913, lidit av vatten i knäna och fördenskull av läkare förbjudits att stående utföra sitt arbete såsom maskinarbetare vid Bruzaholms bruk i Småland, anmälde enligt egen uppgift under företeende av läkarbetyg detta förhållande vid inskrivningsförrättningen samt anhöll att bli inskriven såsom icke vapenför. Det oaktat inskrevs han såsom vapenför och tilldelades Smålands artilleriregemente. Ehuru han vid inryckningen till värnpliktstjänstgöringen den 25 november 1913 kände sig fullt frisk, ansåg han sig böra för tjänstgörande läkaren anmäla, att han vid flera tillfällen lidit av förutnämnda knäsjukdom, samt påpekade, att han ej trodde sig kunna deltaga i de vapenföras tjänst utan att ånyo bli sjuk, men fick likväl deltaga i de vanliga rekrytövningarna. Under nämnda tjänstgöring, då han fått gå hela dagarna, inställde sig åter hos honom värk och svullnad jämte utgjutning av vatten i knäna, på grund varav han åtnjöt vård å regementets sjukhus under tiden den 3 december 1913—den 7 januari 1914 samt var sjukskriven i kvarter från och med den 8 till och med den 29 i sistnämnda månad. Den 28 januari 1914 överfördes han till icke vapenföra och hemförlovades den 17 maj samma år efter fullgjord militärtjänst. Jämväl under tiden den 27 april—den 13 maj 1914 var han sjukskriven på grund av knäsjukdom.

Med lånade medel, vilka han ej varit i stånd att återbetala, har Karlsson under somrarna åren 1914—1917 bekostat behandling för

sin knäsjukdom vid badorterna Holsby brunn och Södra Vi samt under hösten 1917 på pensionsstyrelsens bekostnad åtnjutit vård för densamma å Hälsingborgs vanförestalts ortopediska klinik. Enligt intyg, utfärdade den 27 augusti 1917 av lasarettsläkaren G. Bäärnhielm och regementsläkaren J. H. Bergman, befunde sig hans sjukdom, trots denna behandling, på ungefär samma punkt som vid tiden för uttryckningen från värnplikstjänstgöringen, och hade han, under den tid, som förflutit efter sistnämnda tidpunkt, på grund av sin sjukdom varit oförmögen att sköta sitt vanliga arbete.

Yttrande av
chefen för
Smålands
artilleri-
regemente.

Uti häröver den 3 december 1917 avgivet yttrande anförde chefen för Smålands artilleriregemente, att då av handlingarna i ärendet näppeligen syntes framgå, att skadan uppkommit under militärtjänstgöringen, ehuru det ej vore uteslutet, att den därunder försvårats, och då sökanden ej förut gjort anspråk på ersättning, syntes knappast något skäl hava förelegat för militärbefälet att föranleda inlämnandet av ansökan om ersättning. Ehuru sökanden själv försuttit sin rätt att erhålla ersättning, vore dock, därest detta skäl ej ansåges böra hindra bifall till framställningen, från regementschefens sida intet att erinra mot att ersättning i vanlig ordning tilldelades sökanden.

Yttrande av
riksförsäkrings-
anstalten.

Riksförsäkringsanstalten, till vilken handlingarna i ärendet överlämnats för prövning jämlikt kungl. förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, anförde uti den 31 oktober 1918 avgivet yttrande, att då jämlikt § 12 i nyssnämnda förordning framställning om ersättning i anledning av sjukdom skulle göras inom två år efter det sjukdomen yppats, vid äventyr att rätten till ersättning eljest skulle vara förverkad, riksförsäkringsanstalten funnit Karlsson icke vara berättigad till ersättning enligt nämnda förordning, enär sjukdomen yppats redan i december månad 1913, men framställning om ersättning för densamma blivit gjord först under år 1917. Emellertid hade riksförsäkringsanstalten ansett sig böra till prövning upptaga frågan, huruvida och i så fall i vad mån dylik ersättning skulle kunnat utgå till Karlsson, för den händelse denne inom föreskriven tid gjort framställning därom, varvid anstalten, efter införskaffande av ytterligare utredning i ärendet och inhämtande av utlåtande från medicinalstyrelsen och från sin överläkare, funnit, att Karlsson i så fall skulle för sin sjukdom hava tillerkänts en livränta, beräknad efter en invaliditetsgrad av 25 procent, att utgå med 112 kronor 50 öre för år räknat. Den del av livräntan, som belöpte å år 1918, skulle

därvid hava förhöjts med 50 procent jämlikt kungl. kungörelsen den 28 juni 1918 angående höjning för år 1918 av ersättning, som utginge enligt förenämnda förordning den 18 juni 1909.

Med överlämnande av de till ärendet hörande handlingarna hava arméförvaltningens civila departement och sjukvårdsstyrelse i skrivelse till Kungl. Maj:t den 12 november 1918 anfört följande.

Ehuru Karlsson på grund av förenämnda uraktlåtenhet att inom föreskriven tid göra framställning om ersättning för sjukdomen — en uraktlåtenhet, som dock ej kunde läggas vederbörande militära myndighet till last, utan uteslutande torde få tillskrivas Karlssons okunnighet om gällande föreskrifter härutinnan — ej vore författningsenligt berättigad till sådan ersättning, funne sig likväl departementet och styrelsen, med hänsyn såväl därtill, att det måste anses till fullo styrkt, att Karlsson under militärtjänstgöringen ådragit sig en sjukdom, eller snarare fått en sjukdom förvärrad, som, om ej hans rätt till ersättning för densamma varit preskriberad, skulle hava berättigat honom till en livränta efter en invaliditetsgrad av 25 procent, som ock till Karlssons av nämnda invaliditet föranledda svårighet att genom sitt arbete förskaffa sig medel till sitt uppehälle samt till gäldande av de skulder, han för ovannämnda behandling vid badorter åsamkat sig, böra såsom sin åsikt uttala, att ersättning av statsmedel i anledning av sjukdomen enligt grunderna i kungl. förordningen den 18 juni 1909 borde, oaktat förenämnda uraktlåtenhet, tillerkännas honom. Såsom stöd för denna åsikt syntes jämväl kunna åberopas den omständigheten, att i lagen om försäkring för olycksfall i arbete den 17 juni 1916 ej intagits någon bestämmelse, motsvarande de i lagen den 5 juli 1901 angående ersättning för skada till följd av olycksfall i arbete och i kungl. förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, givna föreskrifter angående viss tids preskription av rätten till ersättning.

Då emellertid arméförvaltningen icke hade under sin förvaltning andra medel till utgifter av ifrågavarande slag än beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond, från vilken fond ersättning enligt förenämnda kungl. förordning den 18 juni 1909 skolat till Karlsson utgå, därest han inom föreskriven tid därom gjort framställning, och avvikelse från bestämmelserna i sagda av Kungl. Maj:t med riksdagen givna förordning icke torde kunna ske utan riksdagens medgivande, syntes, i händelse av gillande utav departementets och sjukvårdsstyrelsens ovan uttalade åsikt, proposition böra framläggas för riksdagen om medgivande att

Yttrande av
arméförvalt-
ningens civila
departement
och sjukvårds-
styrelse.

— utan hinder därav att framställning om ersättning icke gjorts inom två år efter det sjukdomen konstaterats — till Karlsson från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetala den ersättning för den ådragna skadan, vartill riks försäkringsanstalten kunde anse honom jämlikt ovan angivna grunder berättigad.

Till ytterligare stöd för denna sin hemställan tillåte sig departementet och styrelsen erinra, hurusom vid ett föregående tillfälle under år 1918 en avvikelse gjorts från preskriptionsbestämmelsen i fråga om rätt till ersättning enligt kungl. förordningen den 18 juni 1909. 1918 års lagtima riksdag hade nämligen uppå därom av Kungl. Maj:t avlåten proposition medgivit, att till förre volontären vid Fälttelegrafkåren Nils Josef Andersson finge — utan hinder därav, att framställning om ersättning för en lungsjukdom, som han under sin militärtjänstgöring ådragit sig, icke blivit gjord inom två år från det sjukdomen konstaterats — utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kunde anses berättigad.

Departements-
chefen.

Vad i ärendet sålunda förekommit synes mig innefatta fullgoda skäl för utverkande av medgivaende för sökanden att, utan hinder av i förevarande hänseende nu gällande preskriptionsbestämmelse, komma i åtnjutande av den ersättning, vartill han, enligt vad riks försäkringsanstaltens yttrande giver vid handen, skulle hava varit författningsenligt berättigad, därest framställning om ersättning gjorts inom föreskriven tid. Till stöd för den begärda dispensen torde särskilt kunna åberopas, att i lagen den 17 juni 1916 om försäkring för olycksfall i arbete icke förekomma några bestämmelser angående preskription av rätten till ersättning, samt att, för åvägabringande av överensstämmelse med föreskrifterna i nämnda lag, vid förestående revision av förordningen om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, sannolikt kommer att föreslås borttagande av den däri nu intagna preskriptionsbestämmelsen.

Jag får alltså hemställa, det tacktes Eders Kungl. Maj:t föreslå riksdagen medgiva,

att till värnpliktige nr 348 ¹⁸/₁₉₁₃ Frans August Karlsson må — utan hinder därav, att framställning om ersättning icke blivit gjord inom den i § 12 av förordningen den 18 juni 1909 om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, föreskrivna tid — från beväringssmanskapets invalid- och pensionsfond utbetalas den ersättning, vartill han enligt grunderna för nämnda förordning kan anses berättigad.»

Till denna, av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall; och skulle till riksdagen avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Erik von Horn.
